

กำไลอิเล็กทรอนิกส์: อุปกรณ์ควบคุมผู้กระทำความผิด

ศรันยา สีม่า

นิติกรชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

ปัญหาผู้ต้องโทษล้นเรือนจำเป็นปัญหาที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญ เพราะเป็นปัญหาที่ทำให้วัตถุประสงค์ของการลงโทษซึ่งมุ่งเน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมิให้กระทำความผิดซ้ำ และกลับคืนสู่สังคมได้อย่างแท้จริงไม่สามารถสัมฤทธิ์ผลได้ การลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมายไทยใช้มาตรการลงโทษจำคุกเป็นหลักในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ซึ่งไม่เหมาะสมกับการกระทำความผิดบางประเภทและบางฐานความผิด เช่น กรณีการกระทำความผิดครั้งแรก การกระทำความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรง และการกระทำความผิดโดยพลาดไป การนำมาตราการลงโทษจำคุกในเรือนจำระยะสั้นมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดเหล่านี้ก่อให้เกิดผลเสียทั้งต่อตัวผู้กระทำความผิดเองและสังคมมากกว่าผลดี เนื่องจากผู้ต้องโทษจำคุกจะถูกปฏิเสธจากสังคมเพราะถูกมองว่าเป็นคนไม่ดี และการที่ต้องอยู่ในเรือนจำปะปนกับผู้กระทำความผิดร้ายแรงหรือผู้กระทำความผิดติดนิสัย ทำให้ได้รับการถ่ายทอดวิธีการในการกระทำความผิดรูปแบบใหม่ ๆ ติดตัวมา กลายเป็นอาชญากรโดยสมบูรณ์แบบ และกระทำความผิดที่ร้ายแรงขึ้นกว่าเดิมเมื่อพ้นโทษแล้ว อีกทั้งรัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด รวมถึงการจัดสร้างเรือนจำแห่งใหม่เพื่อรองรับผู้ต้องโทษจำคุกที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นอีกด้วย

จากผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยใช้เรือนจำ จึงได้มีการนำเอาวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำมาใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เพื่อให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่แท้จริง และลดผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดลง ซึ่งวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำนั้นมีอยู่หลายวิธี เช่น การทำงานบริการสังคม การชะลอการฟ้อง และการควบคุมผู้กระทำความผิดด้วยกำไลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

การควบคุมผู้กระทำความผิดด้วยกำไลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring: EM) เป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในการควบคุมผู้กระทำความผิดให้อยู่ในบริเวณจำกัด หรือไม่เข้าไปในบริเวณใดภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะช่วยลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ สร้างความมั่นใจและความปลอดภัยให้กับสมาชิกในชุมชน อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดแทนการส่งตัวเข้ารับโทษในเรือนจำซึ่งมีผลร้ายมากกว่าผลดีอีกด้วย

แนวคิด ทฤษฎีในการควบคุมผู้กระทำความผิด

1. ทฤษฎีการลงโทษ

ในยุคแรกมนุษย์อยู่อาศัยร่วมกันแบบครอบครัวเล็ก ๆ อำนาจในการลงโทษผู้กระทำความผิดจึงเป็นอำนาจของบิดาซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว ต่อมาเมื่อมีการขยายตัวเป็นชนเผ่า อำนาจในการลงโทษจึงเป็นอำนาจของหัวหน้าเผ่า ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างอำนาจปกครองของบิดาต่อบุตรกับอำนาจของญาติ เมื่อ

เข้าสู่ยุคกลางแนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษได้รับอิทธิพลมาจากคริสต์ศาสนา เชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้กำหนดแบบแผนในการดำเนินชีวิต ผู้ฝ่าฝืนคือผู้ทำบาปและจะต้องรับโทษเพื่อไถ่บาปนั้น และเมื่อเข้าสู่ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ ความเชื่อเกี่ยวกับพระเจ้าได้เสื่อมถอยลง แนวความคิดที่ว่าอำนาจในการปกครองรัฐเป็นของประชาชนทุกคนได้รับการยอมรับมากขึ้น อำนาจในการลงโทษจึงมีที่มาจากความยินยอมของประชาชนทั่วไปที่มอบหมายอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยให้กับรัฐ โดยถือว่าบุคคลที่ฝ่าฝืนกฎหมายเป็นการฝ่าฝืนความเห็นร่วมของคนส่วนใหญ่ในสังคม (ณรงค์ ใจหาญ, 2543, น. 19-20)

นักอาชญาวิทยาจากสำนักกฎหมายต่าง ๆ ได้เสนอทฤษฎีการลงโทษหลายทฤษฎีด้วยกัน ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 4 ทฤษฎีใหญ่ ๆ คือ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน ทฤษฎีการลงโทษแบบบรรณาการประโยชน์ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และทฤษฎีการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2542, น. 141)

1) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retributive Theory)

การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนเป็นทฤษฎีการลงโทษที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เนื่องจากผู้ที่ถูกทำร้ายย่อมเกิดความแค้น และมีความประสงค์ที่จะแก้แค้นผู้กระทำความผิด ให้ได้รับการลงโทษอย่างสาสมกับความเสียหายที่ตนได้รับและความผิดที่กระทำในลักษณะของตาต่อตาฟันต่อฟัน กล่าวคือผู้ที่ฆ่าผู้อื่นถึงแก่ความตายก็สมควรที่จะต้องถูกลงโทษประหารชีวิตให้ตายตกไปตามกันด้วย

การลงโทษที่ชอบธรรมตามหลักทฤษฎีนี้ต้องประกอบด้วยเงื่อนไข 3 ประการ (ณรงค์ ใจหาญ, 2543, น. 21-23) คือ

(1) การลงโทษต้องเป็นการทดแทนความเสียหายให้กับผู้ถูกระทำ ต้องทำให้ผู้ถูกระทำได้รับความพึงพอใจและคิดว่าการลงโทษนั้นเป็นสิ่งที่ยุติธรรมสำหรับตนแล้ว

(2) การลงโทษต้องกระทำเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม เนื่องจากทุกคนในสังคมต้องเคารพกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายคือผู้ที่เอาเปรียบผู้อื่นที่ปฏิบัติตามกฎหมาย จึงต้องถูกลงโทษ การลงโทษผู้กระทำความผิดควรมีความรุนแรงเทียบเท่ากับความได้เปรียบที่ผู้กระทำความผิดได้รับจากการฝ่าฝืนกฎหมายนั้น โดยถือว่าผู้กระทำความผิดได้จ่ายหนี้อันเกิดจากการกระทำความผิดให้แก่ทุกคนที่เชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎหมาย และเมื่อจ่ายแล้วก็ให้ผู้กระทำความผิดนั้นกลับคืนสู่สังคมในฐานะที่เป็นพลเมืองดีและมีฐานะเท่าเทียมกับคนอื่นเหมือนเช่นเดิม

(3) การลงโทษต้องได้สัดส่วนกับความผิด คือจำนวนโทษที่ผู้กระทำความผิดควรจะได้รับจะต้องเท่ากับความเสียหายที่เขาได้กระทำลงจากการกระทำผิดนั้น อย่างไรก็ตาม อาจมีข้อยกเว้นได้ 2 กรณี คือ กรณีที่การลงโทษสูงกว่าความเสียหายที่ผู้กระทำความผิดก่อขึ้น สามารถกระทำได้ในกรณีของการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม เพื่อปกป้องสังคมให้ปลอดภัยยิ่งขึ้น และการลงโทษอาจต่ำกว่าสัดส่วนแห่งความผิดได้ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่มีโอกาสที่จะกระทำความผิดนั้นอีก เช่น ผู้กระทำความผิดได้รับการลดโทษ หรือรอการลงโทษ และให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ เป็นต้น

การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้เสียหายและสังคม โดยโทษที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นควรได้สัดส่วนกับความเสียหาย ความเจ็บปวดที่ผู้เสียหายและสังคมได้รับ เพื่อรักษาความยุติธรรมและสมดุลของสังคม

2) ทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์ (Utilitarian Theory)

ทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์เป็นแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (The Classical School of Criminology) มีหลักการเบื้องต้นว่า คนเราทำผิดโดยเจตนา และก่อนที่จะลงมือกระทำนั้นได้พิจารณาใคร่ครวญถึงผลดีผลเสียแล้วจึงลงมือทำ รัฐจึงควรออกกฎหมายกำหนดความผิดและโทษสำหรับความผิดนั้นไว้ให้ชัดเจน และเปิดเผยต่อสาธารณชน เมื่อมีผู้กระทำความผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายก็จะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ทั้งนี้การลงโทษจะต้องทำอย่างรวดเร็ว แน่นอน เสมอภาคกัน และมีความรุนแรงตามที่กำหนดไว้ การลงโทษย่อมจะมีประโยชน์ต่อสังคมในการลดอาชญากรรมและส่งเสริมให้คนทั่วไปเคารพกฎหมาย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2542, น. 143)

การลงโทษตามทฤษฎีอรรถประโยชน์ถือว่า การลงโทษทำให้อาชญากรรมลดลง เนื่องจาก **ประการแรก** การลงโทษจะมีผลยับยั้ง (deterrence) มิให้มีการกระทำความผิดอาญา โดยจะมีผลเป็นการยับยั้งทั้งแก่ตัวผู้กระทำความผิดและแก่บุคคลทั่วไป **ประการที่สอง** การลงโทษจะมีผลเป็นการแก้ไข (reformative effect) และฟื้นฟู (rehabilitative effect) ผู้กระทำความผิด โดยทำให้ผู้กระทำความผิดเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมที่จะเชื่อฟัง และไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และ **ประการที่สาม** การลงโทษจะมีผลเป็นการตัดโอกาสมิให้ผู้นั้นกระทำความผิดซ้ำอีก (incapacitative effect) โดยการลงโทษจำคุกเป็นการแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคม ผู้กระทำความผิดจึงไม่มีโอกาสก่ออาชญากรรมขึ้นอีกในสังคม (ณรงค์ ใจหาญ, 2542, น. 26)

3) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitative Theory)

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเป็นทฤษฎีที่ถูกเสนอโดยสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม (The Positive School of Criminology) มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดให้เป็นคนดีไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก โดยเน้นการวิเคราะห์หาสาเหตุว่าเพราะเหตุใดผู้กระทำความผิดจึงกระทำความผิด ซึ่งเมื่อพบสาเหตุที่แท้จริงแล้วก็จะสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ตรงจุด ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่กลับไปกระทำความผิดอีก การกระทำความผิดเป็นผลมาจากอิทธิพลพันธุกรรม และปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม โดยได้จำแนกออาชญากรออกเป็น 5 ประเภท คือ อาชญากรโดยกำเนิด อาชญากรจิตวิปริต อาชญากรที่เกิดจากอารมณ์ อาชญากรที่ทำผิดเป็นครั้งคราว และอาชญากรติดนิสัยโดยสันดาน

การลงโทษต้องลงโทษให้เหมาะสมเป็นรายบุคคลไป แต่สำหรับผู้กระทำความผิดที่แก้ไขไม่ได้ต้องกำจัดไปให้พ้นจากสังคม เช่น การประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต เป็นต้น ผู้ที่กระทำความผิดที่ในการแก้ไขฟื้นฟูนั้น ควรจะต้องมีความรู้และความชำนาญในการแก้ไขสาเหตุที่เกิดขึ้นตามสาขาวิชาที่ได้ศึกษามาด้วย เพื่อที่จะได้แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้ตรงจุด

4) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคม (Social Protection Theory)

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคมเป็นแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาป้องกันสังคม (Social Defense School of Criminology) มีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย โดย

แยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเพื่อตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดขึ้นอีก มีหลักการที่สำคัญคือ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและอบรมบ่มนิสัยมากกว่าการลงโทษ เน้นการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม ส่วนการลงโทษจะเน้นให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล เพื่อปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้เป็นคนดี โดยได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการป้องกันควบคุมและการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดไว้ในกฎหมายอาญา อาทิ การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้กับผู้กระทำความผิด

2. แนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมผู้กระทำความผิด

1) การควบคุมผู้กระทำความผิดโดยใช้เรือนจำ

การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดโดยใช้เรือนจำ เป็นวิธีการลงโทษที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมาตั้งแต่ในอดีต เพื่อทดแทนการลงโทษด้วยวิธีการทรมาน ฆาตกรรม หรือเนรเทศออกจากชนเผ่า การใช้เรือนจำในยุคแรก เน้นการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนและข่มขู่ยับยั้ง มุ่งประสงค์เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของสังคมเป็นสำคัญ ผู้กระทำความผิดควรถูกกำจัดออกจากสังคมเพื่อไม่ให้มีโอกาสกระทำความผิดได้อีก แต่ต่อมาในระยะหลังได้เปลี่ยนวัตถุประสงค์จากเดิมไปเป็นเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด อบรมให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับเข้าสู่สังคมและใช้ชีวิตอย่างปกติสุขได้ กิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้กระทำความผิดในเรือนจำจึงเป็นลักษณะของการฝึกอาชีพ การให้การศึกษา เพื่อฟื้นฟูและเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจให้แก่ผู้กระทำความผิดเมื่อพ้นโทษออกจากเรือนจำ

อย่างไรก็ตามแม้วัตถุประสงค์ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดด้วยวิธีการจำคุกในเรือนจำนี้จะเปลี่ยนแปลงไป โดยมุ่งเน้นที่จะฟื้นฟูสภาพของผู้กระทำความผิดทั้งทางร่างกายและทางจิตใจก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้วด้วยสภาพความเป็นอยู่ของผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษอยู่ในเรือนจำอย่างแออัด ได้ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจและร่างกายของผู้กระทำความผิด ทำให้เกิดความเครียด ก้าวร้าว และใช้ความรุนแรงมากยิ่งขึ้น อีกทั้งถูกกดขี่ข่มเหงทั้งจากผู้กระทำความผิดที่แข็งแรงกว่าและอาจเกิดจากผู้คุมซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ นอกจากนั้นแล้วในกรณีของผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดเป็นครั้งแรกในคดีที่ไม่ร้ายแรงหรือกระทำไปด้วยพลาดพลั้ง เมื่อได้เข้าไปอยู่ในเรือนจำเพื่อรับโทษจำคุกเพียงระยะสั้น ๆ ก็อาจได้รับการสั่งสอนวิธีการประกอบอาชีพกรรมอื่น ๆ จากผู้ต้องโทษในเรือนจำด้วยกัน ทำให้ผู้กระทำความผิดนั้นกลายเป็นอาชญากรอย่างแท้จริงได้

การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดครั้งแรกหรือกระทำความผิดไม่ร้ายแรงโดยใช้เรือนจำ จึงเท่ากับเป็นการสร้างอาชญากรขึ้นมาใหม่ และการใช้เรือนจำควบคุมตัวผู้กระทำความผิดทุกประเภทยังก่อให้เกิดปัญหาความแออัดในเรือนจำ มีการปะปนของผู้ต้องขังประเภทต่างๆ ทั้งผู้ต้องขังที่มีลักษณะร้ายกับผู้ต้องขังที่กระทำความผิดโดยพลั้งพลาด การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเหล่านั้นนอกจากจะเกิดความยากลำบากและดูแลไม่ทั่วถึงแล้วยังทำให้เกิดการปฏิบัติต่อคนที่มีลักษณะร้ายด้วยโทษเบาเกินไป และปฏิบัติต่อคนพลั้งพลาดหนักเกินไป (นที จิตสว่าง, 2541, น.25)

ดังนั้น จึงได้มีการนำเอาแนวความคิดในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำมาใช้ เพื่อให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่ไม่สมควรต้องเข้าไปรับโทษในเรือนจำ ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) การควบคุมผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ

จากผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษโดยการจำคุกในเรือนจำ ทำให้แนวความคิดในการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยใช้เรือนจำเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยมุ่งเน้นไปที่การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้กระทำความผิดให้มีความพร้อมที่จะกลับคืนสู่สังคมได้อย่างสมบูรณ์เต็มที่ภายหลังจากที่พ้นโทษแล้ว แทนที่จะมุ่งเน้นไปที่การแก้แค้นทดแทนความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำลงไป การใช้เรือนจำควรนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายร้ายแรงต่อสังคมโดยรวมและไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้เท่านั้น โดยได้มีการนำมาตรการในการควบคุมผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำมาใช้แทนการใช้เรือนจำสำหรับผู้กระทำความผิดบางประเภทด้วย

การควบคุมผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำเป็นมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ซึ่งอาจมีได้ทั้งก่อนและหลังที่ผู้กระทำความผิดจะถูกจำคุกในเรือนจำ มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ลดผลกระทบในทางลบอันเนื่องมาจากการใช้เรือนจำ ลดความแออัดยัดเยียดในเรือนจำ และประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐ (ฐิติมา ประเสริฐ, 2553, น. 14-20) “การควบคุมผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ” มีความหมายใกล้เคียงกับ “การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชน” ซึ่งเป็นการใช้มาตรการในการควบคุมและแก้ไขผู้กระทำความผิดแบบต่าง ๆ ที่ได้กระทำโดยคนในชุมชน โดยอาศัยทรัพยากรในชุมชนแบบต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการแก้ไขผู้กระทำความผิด (นที จิตสว่าง, 2549, น. 115, อ้างถึงใน ยุทธภูมิ ต่อศิริกุลทล, 2550, น. 46)

มาตรการที่นำมาใช้ในการควบคุมผู้กระทำความผิดแทนการใช้เรือนจำ เช่น การไม่ฟ้องคดีโดยมีเงื่อนไข การทำงานบริการสังคม การกักขังภายในบ้าน การชะลอการฟ้อง และการควบคุมผู้กระทำความผิดด้วยกำไลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

3. การนำกำไลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคุมผู้กระทำความผิดในประเทศไทย

กำไลอิเล็กทรอนิกส์ คืออุปกรณ์ที่ใช้ควบคุมผู้กระทำความผิด ประกอบด้วยตัวอุปกรณ์ส่งสัญญาณ (Transmitter Device) โดยส่วนใหญ่จะนิยมใช้ติดตัวผู้กระทำความผิด มีลักษณะคล้ายนาฬิกาข้อมือ สายหนังรัดข้อมือตัวอุปกรณ์รับสัญญาณ (Receiver Unit) และศูนย์ควบคุมกลาง (Monitoring Center) ซึ่งทำหน้าที่ในการควบคุมและสอดส่องตัวผู้กระทำความผิดให้อยู่ในสถานที่และเวลาที่กำหนด (ซีต้า ธนฐิติวงศ์, 2553, น. 24-25) ซึ่งประเทศไทยได้นำกำไลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคุมผู้กระทำความผิดตั้งแต่ พ.ศ. 2556 เป็นต้นมา ประเทศไทยนำกำไลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในกรณีดังต่อไปนี้

1) การควบคุมผู้ต้องโทษ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2 วรรคหนึ่ง (3) กำหนดให้ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ต้องจัดการตามหมายจำคุกได้ร้องขอต่อศาล หรือเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลมีอำนาจในการสั่งให้จำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้กระทำความผิดซึ่งต้องโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของโทษตามคำพิพากษา หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีต้องโทษจำคุกเกินสามสิบปีขึ้นไป หรือจำคุกตลอดชีวิตได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการ

อื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ. 2556 ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานซึ่งได้แก่ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายจำคุก สามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้มีการจำกัดการเดินทางและอาณาเขตแก่ผู้ต้องจำคุกได้ โดยให้คำนึงถึงเหตุจำเป็นซึ่งรวมถึงเหตุที่ผู้ซึ่งต้องจำคุกจะถึงอันตรายแก่ชีวิตถ้าต้องจำคุก ผู้ซึ่งต้องจำคุกจำเป็นต้องเลี้ยงดูบิดา มารดา สามี ภริยา หรือบุตร ซึ่งพึ่งตนเองไม่ได้ ผู้ซึ่งต้องจำคุกเจ็บป่วยและต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และผู้ซึ่งต้องจำคุกมีเหตุควรได้รับการทุเลาการบังคับให้จำคุกด้วยเหตุอื่น ๆ และเจ้าพนักงานผู้ร้องขออาจเสนอเงื่อนไขห้ามมิให้ออกนอกเขตสถานหรือสถานที่อื่นใดในช่วงเวลาที่กำหนด ร่วมกับการใช้กำไลอิเล็กทรอนิกส์ได้

ในระยะแรกได้มีการควบคุมผู้ต้องโทษด้วยการใช้กำไลอิเล็กทรอนิกส์โดยเน้นไปที่กลุ่มผู้ต้องโทษ 4 กลุ่ม (กระทรวงยุติธรรม, 2556, น. 24) คือ

- (1) ผู้ต้องขังชรา หรือป่วยเป็นโรคเอดส์ระยะสุดท้าย ไตวายเรื้อรัง มะเร็งระยะสุดท้าย หากจำคุกต่อไปต้องเสียชีวิตและต้องออกไปรับการรักษา เช่น ฟอกไตหรือฉายรังสีทุกสัปดาห์
- (2) ผู้ต้องขังที่ต้องออกไปดูแลลูกและภรรยา หรือพ่อแม่ที่แก่ชรา ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้
- (3) ผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยเรื้อรังและต้องเข้ารับการรักษาต่อเนื่อง
- (4) กลุ่มนักโทษที่มีเหตุทุเลาการลงโทษ เช่น คลอดบุตร วิกฤตจิต

2) การคุมประพฤติ

การคุมประพฤติ เป็นวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างมีเงื่อนไข โดยผู้กระทำความผิดยังคงดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม ภายใต้การควบคุมของพนักงานคุมประพฤติ มีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคลโดยไม่แยกตัวผู้กระทำความผิดออกจากสังคม ในขณะที่เดียวกันก็มุ่งที่จะป้องกันสังคมให้ปลอดภัยด้วย โดยผู้ถูกคุมประพฤติจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ หากผู้ถูกคุมประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ศาลมีอำนาจในการเพิกถอนคำสั่งและกำหนดการลงโทษที่ยังไม่ได้กำหนดโทษหรือลงโทษจำคุกซึ่งรอการลงโทษไว้ได้

กำไลอิเล็กทรอนิกส์ได้นำมาใช้ในการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดในหลายความผิด เช่น การขับรถขณะเมาสุราหรือของมีเมาอย่างอื่น การแข่งรถในทางสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาต ทำร้ายร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนการลักทรัพย์ การบุกรุก การฉ้อโกงนักท่องเที่ยว และการทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์โดยไม่ได้รับอนุญาตที่เกิดขึ้นในบริเวณท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ซึ่งผู้กระทำความผิดเหล่านี้มักจะฝ่าฝืนเข้าไปในบริเวณห้ามเข้าตามคำสั่งศาลและกระทำความผิดซ้ำอีก ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย

3) การปล่อยชั่วคราว

การปล่อยชั่วคราว คือการอนุญาตให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพ้นจากการควบคุมของเจ้าพนักงานหรือศาลตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ให้ถูกควบคุมไว้เกินความจำเป็นในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะต้องพิจารณาถึงความหนักเบาแห่งข้อหา พยานหลักฐาน พฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดี หลักประกัน ประกอบการขอปล่อยชั่วคราว พฤติการณ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลย ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้น

จากการปล่อยชั่วคราว คำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ และผู้เสียหาย ประกอบการวินิจฉัยคำร้องของปล่อยชั่วคราวด้วย ในการอนุญาตปล่อยชั่วคราวนั้น เจ้าพนักงานหรือศาลสามารถกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว หรือกำหนดเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือเพื่อปกป้องภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราวได้ ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

แต่อย่างไรก็ตาม การนำกำไลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นวิธีการลงโทษวิธีการหนึ่ง ดังนั้น การนำมาใช้ควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่างการปล่อยชั่วคราว จึงเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย เนื่องจากในระหว่างการปล่อยชั่วคราวนั้นยังไม่ได้มีการพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิดจริงตามข้อกล่าวหา ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราว เข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวว่า จะสามารถนำมาใช้ได้ต่อเมื่อผู้ถูกปล่อยชั่วคราวยินยอม แต่หากผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ แม้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวยินยอมก็ไม่สามารถนำมาใช้ได้ จะนำมาใช้ได้ต่อเมื่อผู้ถูกปล่อยชั่วคราวนั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลย ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2558 เป็นต้นมา

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

ปัญหาผู้ต้องโทษล้นเรือนจำเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้วัตถุประสงค์ของการลงโทษซึ่งมุ่งเน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดไม่ให้กระทำความผิดซ้ำ และกลับคืนสู่สังคมได้อย่างแท้จริงไม่สามารถสัมฤทธิ์ผลได้ การนำมาตราการลงโทษจำคุกในเรือนจำระยะสั้นมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดครั้งแรก การกระทำความผิดอาญาไม่ร้ายแรง และการกระทำความผิดโดยพลาดไป ก่อให้เกิดผลเสียทั้งต่อตัวผู้กระทำความผิดเองและสังคมมากกว่าผลดี ทำให้ผู้ต้องโทษจำคุกถูกปฏิเสธจากสังคม และกลายเป็นอาชญากรโดยสมบูรณ์แบบได้ อีกทั้งรัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด รวมถึงการจัดสร้างเรือนจำแห่งใหม่เพื่อรองรับผู้ต้องโทษจำคุกที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นอีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการนำมาตรการในการควบคุมผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ เช่น การไม่ฟ้องคดีโดยมีเงื่อนไข การทำงานบริการสังคม และการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดโดยใช้กำไลอิเล็กทรอนิกส์ มาใช้แทนการใช้เรือนจำสำหรับผู้กระทำความผิดบางประเภทอีกด้วย

การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดโดยใช้กำไลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ประกอบด้วยตัวอุปกรณ์ส่งสัญญาณ (Transmitter Device) ตัวอุปกรณ์รับสัญญาณ (Receiver Unit) และศูนย์ควบคุมกลาง (Monitoring Center) ทำหน้าที่ในการควบคุมและสอดส่องตัวผู้กระทำความผิดให้อยู่ในสถานที่และเวลาที่กำหนด โดยประเทศไทยได้นำกำไลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคุมผู้กระทำความผิดมาตั้งแต่ พ.ศ. 2556 โดยนำมาใช้ในการควบคุมผู้ต้องโทษ การคุมประพฤติ และการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย

ในการกระทำความผิดบางประเภท เช่น การขับรถยนต์เมาสุราหรือของมีเมาอย่างอื่น การแข่งรถในทางสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น

การนำกำลังอิเล็กทรอนิกส์มาใช้สามารถเพิ่มความมั่นใจให้แก่สังคมได้ว่า ผู้ต้องโทษและผู้ถูกคุมประพฤติจะสามารถกลับตัวเป็นคนดี ไม่ก่ออันตรายต่อสังคม แต่หากไม่สามารถกลับตัวเป็นคนดีได้ กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก หรือหากผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีในกรณีของการปล่อยชั่วคราว ก็สามารถที่จะนำตัวผู้นั้นมารับโทษได้โดยวิธีการอื่นที่เหมาะสมต่อไป นอกจากนี้แล้วควรนำกำลังอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว และการกักขังแทนค่าปรับด้วย เพื่อปกป้องคุ้มครองผู้เสียหายให้ปลอดภัยจากการถูกทำร้าย รัฐไม่ต้องสูญเสียงบประมาณในการดูแลผู้ถูกกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งมักเป็นผู้กระทำความผิดเพียงเล็กน้อย ไม่สามารถชำระค่าปรับได้เนื่องจากมีฐานะยากจน อีกทั้งผู้ถูกกักขังแทนค่าปรับเองก็สามารถที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคม ประกอบการงาน และใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัวได้ต่อไป เป็นการเปิดโอกาสให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนช่วยในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับคืนสู่สังคมได้อย่างสมบูรณ์อีกด้วย

บรรณานุกรม

- “กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ. 2556” (22 มีนาคม 2556). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 130 ตอนที่ 28 ก, น. 15.
- กระทรวงยุติธรรม. (2556). **Electronic Monitoring** การนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดในประเทศไทย. **วารสารยุติธรรม**, 13(4), 22-25.
- กำไลอิเล็กทรอนิกส์ ตัวช่วยลดคนล้นคุก. (14 กรกฎาคม 2557). **ไทยรัฐ**, น. 5.
- ใช้กำไลอิเล็กทรอนิกส์คุมประพฤติ. (9 กุมภาพันธ์ 2558). **ไทยรัฐ** กรอบข่าย, น. 12.
- ชีต้า ธนฐิติวงศ์. (2553). **การควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์**. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะนิติศาสตร์.
- ฐิติมา ประเสริฐ. (2553). **การจำคุกในสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำ**. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะนิติศาสตร์.
- ณรงค์ ใจหาญ. (2543). **กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย**. กรุงเทพมหานคร: วิทยุชน.
- นัทธี จิตสว่าง. (มีนาคม 2541). สิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังกำลังถูกละเมิด. **ราชทัณฑ์**, 46(3), 20-35.
- “ประมวลกฎหมายอาญา” (ม.ป.ป.) สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2558 จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law4/%bb06/%bb06-20-9999-update.pdf>
- ปลื้ม ‘กำไลอิเล็กทรอนิกส์’ สั่งซื้อเพิ่ม-ใช้ทั่วประเทศ. (23 ตุลาคม 2557). **กรุงเทพธุรกิจ**, น. 11.
- “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558” (30 ธันวาคม 2558). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 132 ตอนที่ 127 ก, น. 1.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2542). **เอกสารการสอนชุดวิชา อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา หน่วยที่ 8-15** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์.
- ยธ.นำร่องกำไลอิเล็กทรอนิกส์เข้มแวน ล้นขอศาลต่อยอดคดีชิงทรัพย์-เพศ. (19 ธันวาคม 2556). **คม ชัด ลึก**, น. 2.
- ยุติธรรมแก้ปัญหาล้นคุกด้วย “จีพีเอส” เครื่องละ 2 หมื่น. (30 มีนาคม 2556). **ผู้จัดการสุดสัปดาห์ 360°**, น. 15.
- ยุทธภูมิ ต่อศิริกุลทล. (2550). **ปัญหาต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช่เรือนจำ ศึกษากรณี: การนำบ้านกึ่งวิถีมมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา**. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะนิติศาสตร์.
- ศาลนำร่องคุมประพฤติ ‘เมาแล้วขับ-รถชิง’ เริ่มใช้ ‘กำไลอิเล็กทรอนิกส์’. (7 มีนาคม 2557). **สยามรัฐ**, น. 10.
- สุวรรณภูมินำร่องใช้กำไลอิเล็กทรอนิกส์ติดข้อเท้าไกด์ผี-แท็กชี้เถื่อนทำผิดซ้ำซาก. (29 มีนาคม 2557). **คม ชัด ลึก**, น. 2.

อุทิศ สุภาพ. (2545). การนำปรัชญาอาชญาวิทยามาใช้ในการกำหนดโทษของศาลไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้กระทำผิดที่ เป็นผู้ร้ายและโดยพลั้งพลาด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาตุษฏีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล, บัณฑิตวิทยาลัย, ศิลปศาสตร์.